

Etikusan?

Megismételt kérdések

Etikus vagyok-e? – tettem fel a nem költőinek szánt kérdést a Szegedi Fegyház és Börtönben egy korábban megtartott tisztí értekezleten. Ekkor úgy fogalmaztam, hogy a büntetés-végrehajtás személyi állományának szüksége van etikai kódexre, s ennek kimunkálásában szívesen részt vennék. Most visszatekintve, re-vidéalom akkori kijelentésemet, s az alapvető kérdés megtartása mellett megkérdőjelezem az etikai kódex szükségességét.* Ezt abból az egyszerű és mindenki által közismert okból teszem, hogy a szervezet működését és működtetését szabályozó kodifikációs tevékenység egyre nagyobb teret és hangsúlyt kap.

A KRIMINÁLEXPÓ 1999. évi rendezvényei közül volt szerencsém a fegyveres és rendvédelmi szervek vesztegetés elleni tevékenységéről tanácskozó szekció előadásait meghallgatni. Nagy érdeklődéssel vártam az új országos parancsnok előadását. Ennek keretében igen fontos megállapításokat tett *Bökönyi István* vezérőrnagy. Nevezetesen: Az állomány egy részének jogi ismerete, erkölcsi elkötelezettsége hiányos. Az egzisztenciális gondok nem jelenthetnek mentséget a korrupcióra. A vezérőrnagy által javasolt feladatok között szerepelt az erkölcsi nevelés is.

Miért nem tartom ezek után ma már elengedhetetlenül szükségesnek az etikai kódexet?

Engedtessek meg egy kis visszaemlékezés is indoklás gyanánt. 1971-től kezdődően a HSZT hatálya alá tartozó szerveknél teljesítek szolgálatot. Tettem katonai esküt, tettem tisztí fogadalmat az egész ország nyilvánossága előtt, ezt megismételtem 1989 őszén, esküt tettem, amikor a büntetés-végrehajtási szervezet kinevezett polgári alkalmazottja, majd később, amikor hivatásos állományú tagja lettem. „Az eskü egy életen át kötelez!” – tanították előljáróim, s ugyanezt vallom én is. Pályakezdő munkatársaimnak gyakran megemlítem, hogy mindannyiunk személyi anyagában fellelhető saját kezűleg írott kérelmünk, miszerint a szervezet hivatásos állományú tagjai kívánunk lenni. Ugyancsak ott található meg az az általunk aláírt eskü is, amelyben feladataink maradéktalan végrehajtását vállaltuk. Ezt senki soha, egyetlen percre sem feledheti el.

Követelek tőled, mert tisztellek, tanították a katonai főiskolán. Ezt ugyanúgy magaménak vallom ma is, és követelem munkatársaimtól és alárendeltjeimtől egyaránt, mert tisztellek őket, mint a hivatásos állomány tagjait. Követelek, de semmivel sem magasabb ez a mérce, mint amit magammal szemben állítottam fel. A személyes példamutatás az élet egyéb területein is meghatározó, akár még a magán-szférában is. Ehhez

*Időközben elkészült a büntetés-végrehajtás etikai kódexének tervezete. (A szerkesztő)

még annyit, hogy öcsém a Magyar Honvédség alezredese, lányom rendőrtiszt, fiam a büntetés-végrehajtás hivatásos állományú tagja.

Olyan jogszabályalkotáásra hivatkoztam az előzőek során, amely az etikai kódex szükségességét megkérdőjelezi. Nos, a hivatásos állomány szolgálati jogviszonyáról szóló, 1996. évi XLIII. törvény 67., 68. és 69. §-a egyértelműen rögzíti úgy a munkáltatói jogkört gyakorló előljáró, mint a hivatásos állomány tagjának kötelezettségeit. A büntetés-végrehajtási szervezet szolgálati szabályzatáról szóló 21/1997. számú IM-rendelet ugyanolyan egyértelműen határozza meg a kötelezettségeinket. E jogszabály 15., 16., 17. és 18. §-a pedig „aprópénzre váltja” a törvényi előírásokat.

Ezt alapul véve, már csak egyetlen feladatunk van, nevezetesen az, hogy a jogszabályokban meghatározott követelményeket legjobb tudásunk szerint, a legrövidebb időn belül hajtsuk végre.

Úgy gondolom, ha a jogszabályismeretünk s annak gyakorlati megvalósulása megfelel előljáróink kívánalmának, akkor a végrehajtás mikéntjére való utalás már csak magyarázkodás, szócséplés.

Az állomány jó részének jogi ismerete hiányos, idéztem már az előzőekben az országos parancsnokot.

A büntetés-végrehajtás társadalmi megbecsültsége hagy némi kívánnivalót maga után. E tényt évek óta halljuk és egyre többször és nagyobb hangerővel mondjuk. Ugyanakkor mit teszünk azért, hogy ez megváltozzon? Szinte semmit, mert a megoldást mástól várjuk, pedig azt csak munkánk hatékonysága és eredményessége segíthetné. Nem várhatjuk a megoldást mástól, csak saját magunktól. Etikus vagyok-e, amikor ezt valom?

Etikus vagyok-e, amikor a szakmai továbbképzéseken elhangzottakat, az ott meghatározott feladatokat jelentő beosztottamat szinte végig sem hallgatva, ragaszkodom az általam meghatározott feladat-végrehajtáshoz? Etikus vagyok-e, amikor saját előmenetelem érdekében, szakterületi vezetőként a saját szakterületemtől teljesen eltérő felsőfokú képzésben veszek részt tisztí rendfokozat elérése érdekében?

Etikus vagyok-e, amikor a tanulmányi szerződésben rögzítettek ellenére, beosztásommal és rendfokozatommal visszaélve még többet követelek magamnak az intézet amúgy is szűkös lehetőségeiből? Etikus vagyok-e, amikor gyakorló riadó alkalmával mosolyogva nézem kollégám „szenvadását” a szükséges létszám megállapítása és a feladatnak való megfelelés érdekében, holott alárendeltjeim részére a tartózkodási hely elhagyását én engedélyeztem?

Etikus vagyok-e, amikor a szóbeli parancs elhangzásakor azt írásban kérem, s annak írásba foglalásakor azonnal kifogásokkal élek? Etikus vagyok-e, amikor a működést, működtetést szabályozó intézkedéseket alárendeltjeimmel dolgoztatom ki, anélkül, hogy érdemben ahhoz segítséget nyújtanék? Etikus vagyok-e, amikor a törvényileg meghatározott fizikai állóképesség felmérését az első adandó alkalommal végrehajtom, hogy ezáltal is serkentsem a végrehajtásra alárendeltjeimet?

Etikus vagyok-e? – tettem fel nevelőként a kérdést évekkal ezelőtt. Kérdéseimre sem pozitív, sem pedig negatív választ nem kaptam. Etikus vagyok-e? - teszem fel most újra a kérdést.